

Szerkesztőség

Arad, Acsev-palota,

Kiadóhivatal:

Dutv. Regale Ferdinand 22,
(József főherceg-ut.)

(Aradi Nyomda Vállalat.)

Sürgőnycim: Közlöny, Arad.

Telefonszám:

Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

* Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF. *

ELOFIZETES

HELYBEN ÉS VIDÉKEN

Egész évre ... 300 Leu.

Fél évre ... 150 Leu.

Negyed évre ... 75 Leu.

Havonta ... 25 Leu.

Hirdetések díjazás szerint
vételnek fel.

Megjelenik naponta reggel.

Röpcédulák.

Azoknak a röpcéduláknak, amelyek szombatról vasárnapra virradó éjjel az aradi tüzletek redő nyelén megjelentek, távolról sem szabad olyan súlyos jelentőséget tulajdonítani, hogy abból nagy általánosságban „romániai antiszemitizmus mozgalmaira” „zsidóellenes k. lengésekre” vagy más effélére lehetne következtetni. Szemben az európai államokkal Ausztriában, Magyarországon és főleg a legújabb országokban, — általában véve — Románia békéje belső rendje, polgártársainak harmonikus egyválttélése sokkal biztosabb bázison áll, semhogy sötét képeket lehetne konkluzióként levonni ezekből a jelenségekből. De főképpen és leginkább sokkal temperáltabb és szilárdabb Románia polgárságának gazdasági helyzete, semhogy a zsidót, azért mert ügyessége folytán anyagiakban boldogult, irigységgel nézni oka lenne az állampolgárok millióinak. Az általános pénzügyi és gazdasági standard olyan színvonalu itt, hogy e vonal alatt és e vonal fölött eltérések kisebbjelentőségűek, semhogy káros vagy kétségbeesítő gazdasági eltolódásnak lehetne őket minősíteni. Akik itt dolgozni akar, az boldogul is.

Itt béke van, belső béke és ez a belső béke stabilabb oszlopokon nyugszik, semhogy apró, rövidre nyírthajja politikai Sámsonok magukra ránthatnák a filiszteusok tptomlát. Nem kutathatjuk azokat az eredendő okokat, amelyek

ezeket a kis tüzeket kigyújtották, de hogy itt nem lesz láng belőlük, az meggyőződéses hitünk. Lehet, hogy agent povocateurok próbáltak gyújtogatni. A clujfi és jassyi események véleményünk szerint nem a román néplelek sajátosságainak eredményei, inkább egy divatos áramlat hisztériája. És minél inkább kutatunk a történeti okok után, annál bizonyosabb, hogy jelentőséget adnának az eseményeknek, amelyek pedig egész Erdélyben, de Aradon abszolút bizonyosan gyökértelenek.

Más az a szempont, más az a látószög, amely nem belülről jön, hanem az országhatáron kívül figyeli a dolgok rendjét. De kell szögezni, hogy amióta a jassyi és a kolozsvári események lezajlottak, a leu aránylag föltünőbb módon esik, mint az utolsó időszakok bármelyik közgazdasági periódusában. Az európai államok belső békéjének és belső rendjének biztos barométere: Zürich. Ez a barométer fölszökken, vagy leszáll aszerint, hogy a konszolidáció hideget, vagy meleget jelent, nyugalmat mutat, vagy gyújtogatást. És ennek a kissé túlságosan hangsúlyozott, de alapjában véve jelentéktelen romániai incidensnek kifelé máris olyan hatással vannak, mintha valóban komoly veszedelem jelentene a belbékére nézve. Hogy ennek az incidens külsősége-e az oka, vagy talán az, hogy bizonyos jelenségekből az újságírói toll és az írói fantázia rögtön eseményt fúj fel: nem lehet tudni, de ezzel szemben tény, letagadha-

atlan és könnyen megmagyarázható valóság maga a leu esése. Nem tudjuk kilehet lelkiismeretlenebb, az-e, aki az ilyen békébonító incidensek provocateur-jévé szerződik, vagy az, aki ezeket az incidenseket világveszedelemnek deklarálja. Azt hisszük, hogy mind a kettő egyformán. Azt hisszük, mind a kettőnek gondolnia kell arra, hogy a felforgatott Európában minden legkisebb mozzanat, amely a felforgató tendenciának csak a csirájában is mutatkozik próbál, a pénzügyi, a börzei ár-

folyamokban és a gazdasági rendfényesre csiszolt tükrében nyilatkozik meg. Az aradi és erdélyi röpcédulák, itt belföldön, jelentéktelen heccelődésnek számítanak, de külföldön — süllyesztik a román hutát. S ha nem gondoltak erre a röpcédularagasztók és a boltredőnyök izléstelen díszítői, gondoljon rá az állam és a hatóság, amelynek eszközei vannak a megtorlásra és gondoljon rá az a kritikai toll, amely a boltredőnydíszítésekéről forradalmakat olvas ki — amelyek mincsenek!

Kedvező a hangulat Londonban.

(A franciák két éves moratóriumot adnak. — Nemzetközi kölcsön a márka javítására.)

London. A szövetséges államok tanácskozásának első napja igen kedvező impressziókkal végződött. Az a remény kecsegtet, hogy minden kérdésben kedvező megoldást fognak találni. Az egyes államok képviselői kifejtették programjukat. A francia kormány két éves moratóriumot hajlandó adni Németországnak és a természetbeni fizetések redukálását is elfogadja. Együttal javasolja, hogy adjanak Németországnak ötszáz millió nemzetközi kölcsönt a márka feljavítására és az ország helyzetének szanalására. (Rador.)

London. A konferencia tagjai ma négy óra hosszalig tanácskoztak. Poincaré kifejtette, hogy a németek javaslata nem kielégítő és nem képezheti tárgyalás alapját. Mussolini és Theunis hasonlóan

nyilatkoztak. Bonar Law kijelentette, hogy az angol álláspont csak az angol minisztertanács után közzétehető. Poincaré nyílt felszólalva hangsúlyozta, hogy szükségesnek tartja a Ruhr vidék bányáinak és vámvonalainak ellenőrzését. Bonar Law a kényszerrendszabályok kérdéséhez nem szót hozta. Mussolini a szövetségeseknek egymás közötti adósságait is rendezni véli. (Rador.)

London. Németország hajlandónak mutatkozik, hogy a szövetségeseknek három milliárdnyi aranymárka értékű kötvényeket bocsásson rendelkezésre. A német terv szerint a szövetségeseknek kellene gondoskodniuk arról, hogy a kötvényeket elhelyezzék a nemzetközi piacon. Németország hajlandó továbbá belső kölcsönt je-

Apák.

Drámaí játék 3 felvonásban, írta Stefan Christof, fordította dr. Müller Vilmos. Bemutatja az aradi Városi Színház december 13-án.

„És letörül az Isten minden könnyet az ő szemekről; és halál többé nem lesz, sem sírás, sem jajgatás, sem fájdalom nem lesz többé, mert az első elmúlt. És mondta, ki a trónon ült: Ime mindent megújított.” János Jelenések könyve XXI.

„Ismét nyugatról Kél a nap” — mondja dr. Bárdos Artur Jean Sarmont gyönyörűen szép poétikus „Arnyhalászának” előszavában, mintegy jelképezni akarva, hogy az öt éven keresztül vérben fulladozó és vértől-jajtól undorodó Európa kissé felocsudott kábultságából, kissé dekadens lett: ismét mohó vággyal veti magát a szép, a tisztán és nemesen vett szép után. Ismeretlen fiatal írók tűnnek fel győztes és legyőzött államokban, félve lépnek első írásukkal embertársaik elé, de minden bátortalanságukban is merészen várják oda: elég a gyűlö-

ségből, jöjjön el a szép korszaka, adjunk ismét irodalmat a világnak, mert minden régi és új országhatáron keresztül, minden gyűlölet és örületig feszített nacionalizmuson győzedelmeskedik a szépakarás, irodalmat, művészet adjunk az emberiségnek, mert csak ezek hozhatják közelebb egymáshoz az embereket ...

Ilyen író Stefan Christof. Származására cseh, az ódon Hadsin falai alatt szövi színes álmait, boncolgatja az Élet és a Halál örök nagy problémáját. A cseh irodalomban teljesen ismeretlen ember, egyszerre előáll egy háromfelvonásos drámai játékkal és az emberek megdöbbenve, groteszk mosollyal ajkukon kérdik: mit akar ez a fantasztá ismeretlen a mai üzleties világban? Ki beszél ma örök életről, halálon diadalmaszódó győzelmes életről? Hihet-e még valaki a nagy katalizma után az Élet erejében? Vajjon a gyászkezdős özvegyek, a satnya gyermekek, a vak, eszelős nyomorult és rokkant hádosztályok és

hadtestek kelthetnek még bennünk bizalmat az élet iránt?

Stefan Christof optimista, spiritista és a világot magasabb etikai szempontból nézi. „Apák” című háromfelvonásos fantasztikus színjátékában az embert keresi és színre viszi az emberi gyötrődést, szenvedést, rettenetes bíró zását a lehetetlennel. Hallatlanul finom és költőien szép lelkiválságot mutat be és szavaí mögött ott haljuk az igazságot: szegény, nagyon szegény emberek vagyunk mindnyájan, szeretnénk elhítni magunkkal, hogy a szívünk nem vérzik, nem sajog, érzéketlenek vagyunk szenvedések iránt, pedig mindez csak álarc, szívünk vérhullását magunk előtt nem titkolhatjuk el.

Egy orvosprofesszor a darab hőse. Híres, biztoskezü sebész, ezeket rántott vissza a halál kapujából az életbe. Hivatásának rabja és nagy humanista. A professzor egyetlen leánya halálos beteg és maga a tudós apa jelenti ki elcsukló hangon, hogy az oryo-

si tudomány már nem segíthet rajta. A lánya halálára készülő megfört embert váratlan hang riasztja fel tompa kábultságából. Megjelenik előtte a Halál és tudtára adja, hogy megmentheti gyermeke életét, ha egy mást ad helyébe. Itt egy izgalmasan szép párbeszéd folyik le az apa és a halál között. Az apa könyörög, a halál kérielhetetlen: életet életért mondja. Megmagyarázza neki, hogy a legelső elébe kerülő betegnek vágja el az ütőerét, szóval szállítson neki egy életet, akkor meggyógyul a lánya. Az apa nem akar még lánya megmentése árán sem gyilkos lenni és már az örülés jelei mutatkoznak rajta, amikor az asszisztens jelenti, hogy lányának az élete még csak percek kérdése. Hyen deliriumos állapotban elfogadja a Halál ajánlatát. Beteget hoznak, egy szerencsétlen anya halállal védődő fiát és a tanár, ahelyett, hogy késével kivágná a halálos fekélyt, elvágja az életet fenntartó ütőeret. A leány jobban lesz, az apa önkívületis

gyeztetni az összeg megállapítása nélkül. A kölcsön jegyzési összegének felét, de legalább másfél millió arany márkát a jóvátételi fizetésekre, a másik felét a hitel talpraállítására fordítanák. A szövetséges miniszterek egyértelmű elhatározása az, hogy a német javaslatok nem nyújthatnak alapot a megegyezésre. E döntés után a jóvátételi kérdés egész komplexumára vonatkozó tárgyalásokat tovább folytatták. A konferencia után *Bonar Law* és *Poincaré* tanácskoztak.

Megsemmisített lakásigazolvány

(Az aradi törvényszék döntése).

Kopp Miklós háztulajdonos, az Aradmegyei Takarékpénztár volt pénztárnoka kilakoltatási pert indított lakója, *Csapó József* ellen. Kopp a kilakoltatást keresetben elmondotta, hogy a házát eladta *König János*nak, akinek *Csapó* lakását akarja átadni. Azt is állítja még, hogy *Csapóval* csak ideiglenes szerződést kötött, hogy a lakásból köteles kimenni, ha a ház gazdát cserél. *König János* a bíróság előtt felmutatott egy lakásigazolványt, amely szerint az aradi lakásbérbeadó bizottság már régebben kiutalta számára ezt a lakást. *Csapó József* jogi képviselője, dr. *Zeiner Gusztáv* szintén bemutatott egy lakásigazolványt és hangsúlyozta, hogy *Csapónak* a lakásbizottság törvényes formák között adta ki ezt a lakásigazolványt. Ezzel szemben azt állította, hogy *König* lakásigazolványát szabálytalan módon állították ki. A törvényszék a most tartott tárgyaláson azt az érdekes és elvi jelentőségű határozatot hozta, hogy a lakást *Csapó Józsefnek*

ítélte oda, *König lakásigazolványát megsemmisítette* azért, mert *König* lakásügyét nem az arra illetékes öttagu lakásbizottság tár-

Apponyi a magyar jóvátételről.

(Ha fizetni kell: bekövetkezik a teljes gazdasági összeomlás.)

Budapest. Gróf *Apponyi Albert* a *Pester Lloydban* a magyar jóvátételről írt vezércikkét és többek között ezeket mondja: Ha Magyarország jóvátételt kell fizetni, bekövetkezik a teljes gazdasági összeomlás, amelynek az az eredménye, hogy egy második Ausztria lesz. Mit nyerne ezzel a világ? A kísérletezésnél úgy sem érhetnének tovább a szövetségesek. Főképpen Olaszországhoz in tézi ezt a kérdést, amely elsősorban van érdekelve, mert a magyar jóvátétel legnagyobb része neki van szánva. Nem akar Olaszország nagylelkűségére appellálni, dacára a meleg és bizonyára őszinte kölcsönös rokonszenvenylatkozatoknak, amelyek legutóbb is megnyilvánultak. Naivitás volna pénzügyekben érzelmi momentumokra hivatkozni. Csakis realitásokra, érdekekre akar támaszkodni. Olaszországnak közvetlen érdeke, hogy erős, minden tekintetben akcióképes Magyarország legyen. Ilyen Magyarország nyomása nélkül a kikötő nélküli délszláv állam adriai aspirációinál Olaszország aligha élhetne békésen a tetterős vetélytárs mellett.

— Nem akarok beszélni, írja gróf *Apponyi*, a válságos konfliktusról, hanem csak a békés megoldás egyensúlyozásáról.

gyalta, hanem az igazolványt *Montorca Koriolán* akkori lakáshivatali főnök egyedül állította ki minden szabályszerű tárgyalás nélkül

Cikke folyamán kifejti, hogy nem kevesebbről van szó, mint Magyarország megsemmisítéséről, amely talán a kisantantnak megfelelne, de csak talán, mert örvendetes szimptomák vannak, amelyek itt is jobb belátást kezdenek mutatni. De Olaszországnak súlyos problémát jelentene Magyarország kitörése a politikai faktorok sorából. Végül ama reményének ad kifejezést, hogy a jóvátételt katasztrófa az érdekelt államférfiak bölcs belátásával elkerülhető lesz.

Pankotaiak autóbalesete.

(A mocsárba fordult gépkocsi).

Könnyen végzetessé válható autóbaleset történt vasárnap Orczisoara (Orczyfalva) határában. *Herzka Ármin*, a pankotai uradalom főigazgatója, dr. *Sebestyén József* uradalmi ügyész és *Szabados István* szőlősi bérlő autón igyekeztek Timisoarára. A sebesen haladó gépkocsi Orczisoara bejárata előtt a síkos uttestről hirtelen lefordult, lebukott a töltésen levő útról és az út mellett levő mocsárba zuhant. A soffőr lélekjelenlétének köszönhető, hogy komolyabb baj nem történt. Amikor a soffőr észrevette a kocsi megcsuszását, gyors fékezéssel csökkent-

tette az autó sebességét. Az össze sereglett falubeliek tétlenül nézték az autó utasainak kilodását és nem siettek segítségükre, hogy a kátyuba került autó kihúzásánál segédkezzenek. Az utasok végre is kötelekkel vonszolták ki a gépkocsit, amely a baleset következtében három órai késéssel folytatta az útját. Komolyabb sérülés nem történt.

Millió deficit.

(Ráízet a város a gyermekkorházra.)

Arad város gyermekkorház-bizottságának legutóbbi ülésén bemutatták a legutolsó költségvetést, amely szerint az 1922. költségvetési év egymillió 800 ezer lei kiadással és egymillió deficittel zárult. Az elmúlt évben egymillió 200 ezer lei volt a kiadás és 500 ezer lei a deficit. Ezeknek az óriási deficiteknek az az oka, hogy az állam csak 20—25 leit utal ki egyes személyek kórházi kezeléséért. Ezzel szemben a városnak minden betegre 50 lei kiadása van. A bizottság elhatározta, hogy átiratot intéz a város vezetéséhez, kérje a belügyminiszeriumtól a kezelési költségek fel emelését. A tanács legközelebbi ülésén foglalkozik a bizottság előterjesztésével és a kezelési költségek felemelését annál is inkább kéri, mert ellenkező esetben kénytelen lenne a gyermekkorház deficitjét a közönségtől pótdó utján beszélni.

A harcias házasszony.

Becsületsértés a vízvezeték miatt.

Az aradi büntető járásbírósa ma két érdekes becsületsértési perben hozott marasztaló ítéletet. *Primó Károlyné* aradi háztulajdonosné a házában lakó *Steiner Stefániát* állítólag inzultálta. Ezért *Steiner Stefánia* feljelentést tett *Primóné* ellen. Novemberben tartották meg ennek az ügynek első tárgyalását a járásbírószágon, akkor azonban a tárgyalást elnapolták, mert bizonyítás kiegészítése vált szükségessé. A tárgyalás után *Primóné* a járásbírósa folyosóján megtámadta *Steiner Stefániát*, hogy ez a portás szobájába volt kénytelen menekülni a támadó elől. *Primóné* ekkor súlyos sértegető szavakkal illette *Steiner Stefániát*, amiért ismételt feljelentést tett *Primóné* ellen. *Zih József* járásbíró ma *Primónét* 200 lei pénzbüntetésre, nemfizetés esetén négy napi fogházra ítélte.

Tóth István aradi pékmester felesége, akinél albérletben lakott *Körtvélyessy Ernő* fogtechnikus, a vízvezeték használata miatt állandó perpatvarban állott a technikussal. *Körtvélyessy*, hogy a vitának véget vessen, kulcsot akart csináltatni *Tóthné* konyhájának ajtajához, hogy zavartalanul juthasson a vízhez. *Tóthné* ekkor sértegető szavakkal támadt *Körtvélyessyre*, aki beperelte házasszonyát. *Zih József* járásbíró a ma tartott tárgyaláson 300 lei pénzbüntetésre és 180 lei költség megfizetésére ítélte *Tóth Istvánné*.

esik, mert közönséges gyilkosságot követett el. „De melyik apa nem tenné meg helyemben ezt” mondja bájdalmasan. — De csoda történt és itt a darab kezd naiv lenni. Az asszisztens összevarja az átvágott titeret és a fiatal ember is meggyógyul. A leány és a fiu együtt lábbadoznak és a fiatalok megszeretik egymást. Következik az eljegyzés napja és a nagy vigasság közepette megjelenik a halál és figyelmezteti a tanárt, hogy megcsapta, nem adott az életért életet. A Halál a két fiatal közül az egyiket követeli.

Az apának mindkettő kedves, egyiket sem adja, de a halál könyörtelen, neki élet kell. A professzor hogy megmentse gyermekét, magát kínálja fel és a halál elfogadja őt és derék embernek nevezi, amiért feláldozza magát gyermekéért és öregségének nem állja útját az ifju, erős élet, tovább fejlődésének. Az apa bemeleg az ünneplők közé, meglátóan szép felköszöntőt mond az ifju párra, a szép életre, majd szavai mindjobban halkulnak, összeesik és meghal. A Halálnak élet kellett, mert valahol, valamilyen más planetán talán szükség volt egy életre, egy szám kitérésére. Itt lemegy a fűg-

göny. *Halál*: Már néhány millió év óta folyton csak azt hallom, várjak. Hát mire? Amíg egészen meguntatók a földet? Nem szebb akkor eljönni, ha még tart a varázs és odaátra jó emléket vihettek magatokkal? Valde be őszintén, hányan volnának közületek, kik újra akarnak kezdeni? Előlről, minden szenvedéssel, elbukott, csalódott reménnyel? Hiszen mindnyájan magatok döfnétek magatokba a tört. De meg aztán miért mondjátok mindig *Halál*? Hívjátok életnek, örök életnek. Hidd el, sokszor a néven mulik minden. Ha nem látjátok bennem a véget, hanem az Élet kezdetét, akkor megszűnik a gyűlölet és főképp a félelem.

Igy beszélteti a *Halált* *Stefan Christof*. És a halál elmondja még hogy oktalanság tőle félni, mert senki sem hal meg, mindig új és új életet él, évezredekkel előbb *Praxiteles* volt a művész, a reneszánszban már *Michel-Angeló*, később pedig *Rodin*. És így a tudósok, hadvezérek, államférfiak, mindeki. Itt az író szembeszáll a materiális világfelfogással és a lélekvándorlás hívének mutatja magát, de ezt elnézhetjük, mert művésziesen, szépen hirdeti ta-

nait. A szimpadot nem használja szószerzőknek. Szereti az embereket, minden szavából emberszeretet árad, éppen ezért értékes és fel emelő a munkája.

Stefan Christof darabja büszkesége lehet a cseh irodalomnak, de a világirodalomnak is. Most Berlinben játszik és maga a nagy *Reinhardt* rendezi, *Maissi* játsza a halált, *Krauss Erwin* a professzort, *Ida Roland* a leányt. Csehszlovákiában először *Kassán* került színre mesteri magyar fordításban. A jövő hónapban a budapesti Magyar Színház is előadja. Romániában először *Aradon* játszik a következő szereposztásban: Apa: *Szendrey*, Halál: *Darvas*, leány: *Tökés Anny*, fiatalember: *Jávor*, apáca: *Tompos Ella*. Az előadáson megjelenik dr. *Müller Vilmos* prágai tanár, a darab fordítója is. Külön irodalmi esemény lesz *Fekete Tivadar*, a kitünő író és hírlapíró konferansza, aki a halál színen való megszemélyesítéséről tart előadást. A darab nem dolgozik olcsó eszközökkel, nem épül tömeghatásokon, ugynevezett irodalmi darab és félo, hogy a többi irodalmi darab sorsára jut.

Károly Sándor.

A tőzsde megnyitása.

(Megválasztották az igazgatóságot.)

Az aradi áru- és értéktőzsde ujonnan megalakított tanácsa ma délután ülést tartott Goldschmidt Sándor és Ádám György elnöklétével. A tőzsdetanács megválasztotta a tőzsde igazgatóságát, a melynek tagjai a tőzsde elnökségén kívül: dr. Marcus Mihály, dr. Baross Lajos, Leopold Zsigmond és Nemess Géza. A felügyelő-bizottság tagjaivá megválasztották Deutsch Andort, Nasta Viktort és Reinhardt Gyulát. A tőzsdetanács mai ülése foglalkozott azzal a kérdéssel, hogy időszere-e már a tőzsde megnyitása? A tanács úgy határozott, hogy az igazgatóságot bizza meg a kérdés előkészítésével és az igazgatóság jelentése alapján fog majd a tőzsdetanács határozni a tőzsdei forgalomra újra való felvételéről. — Itt igazítjuk helyre a tőzsde pénteki közgyűléséről szóló tudósításunkban előfordult egy sajtóhibát. A közgyűlés végeztével a megválasztott új elnökség nevében nem Adler Andor, hanem Ádám György, az új társelnök mondott köszönetet a megválasztottak nevében.

Gritta Ovidiu

az antiszemita plakátok ügyéről

(„Rendet, békét és nyugalmat akarok.”)

A szombatról vasárnapra virradó éjszaka jelentést tettek Gritta Ovidiu rendőrprefektusnak, hogy néhány izraelita vallású kereskedő üzletére röpcédulákat ragasztottak, amelyeknek mindössze ez a szövege:..

— Afara Jidani! Hinaus mit den Juden!

Gritta Ovidiu rendőrprefektus utasítására még akkor éjszaka leszedték a cédulákat a rendőrök és bevitték a rendőri központba. A rendőrség vasárnap egész napon át permanenciában volt, de nem volt szükség beavatkozásra, mert a város polgársága a legpéldásabb rendet és nyugalmat tanusította. A röpcédulák ügyében Gritta Ovidiu rendőrprefektus a következő nyilatkozatot adta:

— Aradváros zsidó polgársága nyugodt lehet. Amíg én helyemen vagyok, addig senkinek nem történhetik bántódása. Én rendet, békét és nyugalmat akarok és nem hagyom azt megzavartatni senki által. Romániának konszolidációra van szüksége. A román állam elvárja, hogy minden polgára teljesítse kötelességét és lojalitással viseltessék az állam tránt, de ezzel szemben egyenlő jogokban és jogvédelemben részesít is mindenkit, legyen az illető román, magyar vagy zsidó. Lássák az itt élő zsidók, hogy mi a demokráciát és a jogegyenlőséget nemcsak a szájunkon hordozzuk, de tetteikkel is megvalósítjuk. Viseltessenek tehát bizalommal az állam tránt, a mely megvédelmezi őket és biztosítja jogukat. Ismételtem: az aradi zsidóknak nincs okuk nyugtalanságra vagy félelemre, mert bajuk nem történhet. Megtettem az összes intézkedéseket és ezek az intézkedések elég hathatósak lesznek arra, hogy megakadályozzák minden mozgolódást, amely a zsidók ellen irányulna. Egyébként a nyomozást már megindítottam annak megállapítására, kiktől indultak ki az antiszemita cédulák. Erős a meggyő-

ződésem, hogy ennek az incidensnek sem lesznek komolyabb következményei és Aradon továbbra is rend, nyugalom és béke fog uralkodni.

Nyilatkoztak még Gheorgescu vezérfelügyelő, delegált prefektus,

Kornisák rablói megszöktek.

(Tálay Gergelyt és Menyhért Gyulát Budapesten elfogták.)

Szenzációsan érdekes táviratot hozott ma Budapestre a táviró. Mindenkinek még élénk emlékezetében él az a páratlan vakmerőséggel elkövetett rablótámadás, amelyet öt ember követett el ez előtt egy esztendővel a Kornis Testvérek-cég irodájában. A tetteiket csak hónapok múltán sikerült elfogni, amikor újra Aradra jöttek Budapestre, hogy itt ismét kiraboljanak egy sok készpénzzel rendelkező nagy céget, ezuttal egy bankot, a Banca Centralat. Az elfogott rablókat beszállították az aradi ügyészség fogházába és a nyáron mondott felettük ítéletet az aradi törvényszék büntető tanácsa. Mindnyájan súlyos, több évig tartó börtönbüntetést kaptak. A rablók már közvetlenül elfogatásuk után kijelentették, hogy megfogták szökni a fogházból. Ezt a kijelentésüket többször is megismételték. A rablók fenyegetődzése az illetékeseket arra készítette, hogy a szokottnál is szigorubb elővigyázatossággal őrizték őket. A múlt hónap közepén Bognár Lajos és Tálay Gergely látogató

dr. Robu János főpolgármester és dr. Beles Jenő alispán, akik megállapították, hogy az aradi epizódnak nem lehet fontosságot tulajdonítani, mert sem Aradon, sem a megyében nincs talaja az antiszemizmussnak.

hozzátartozóiknak levelet akartak átadni, amelyben olyan szerszámoknak furfangos módon hozzájuk való bejuttatását kérték, amelyek lehetővé tették volna szökésüket. Az éber őrizet azonban megfiúsította a levelek átadását és a rablók szökési kísérlete nem sikerült. Ezután néhány nap múlva az elítélteket átszállították a nagyenyedi fegyházba, hogy ott töltsék ki büntetésüket. A ma Budapestre érkezett távirat azt adja tudtul, hogy a rablók közül kettő: Tálay Gergely és Menyhért Gyula a nagyenyedi fegyházból megszöktek és a megszökött rablókat az államrendőrség már le is tartóztatta Budapesten. A rendőrség a rablókat a vasárnapról hétfőre virradó éjszaka kerítette kézre. — Kihallgatásuk alkalmával elmondották szökésük körülményeit és azt is bevallották, hogy rövid budapesti tartózkodásuk alatt már is számos kasszafurást követtek el. Az elfogott két notórius bűnözőt, Tálayt és Menyhértot átkísérték a budapesti ügyészség fogházába.

Mulatságok.

Bál a megyében.

(Műsoros estély Chisineun (Kisjenőn.)

A délutáni enyhe olvadás az est csipős hidegében hirtelen millió szikrázó gyémánttal szórta tele az utcák fehér ruháját. A készülődő, kivilágított ablakok előtt türelmetlen paripák vágják a jeges havat, hogy a következő pillanatban csilingelő szánon röptsenek kipi-rult arcú kisasszonyok, drága asszonyokat a pazar fényvel kivilágított Casino elé. Mintha a régi nagyasszonyok elevenednének meg, amint féltő gonddal néhez prémbundákba takart kisasszonyaikkal kézenfogva léptek be az ajtón. A kocsin maradó bundák alól pazar toalettek és kacagó, vidám arcok libbennek a várakozó lovagok elé. Egy jelentős kézzörítés, egy hirtelen tekintet... Bál...

A kisjenő-erdőhegyi nőegylet rendezett e hó 9-én nagyszerűen sikerült műsoros estélyt a Casino összes termeiben. Braun Fülöpne elnöknő fáradhatatlan agilitása, szeretetreméltó buzgólkodása párosulva a rendezőség minden igyekezetével felejthetetlen estét szerzett a chisineui (kisjenői) társaságnak. A vidék intelligenciája is teljes számmal képviselte magát s Aradról zsufoolt vonat vitte ki a városi vendégeket. Az est jól összeállított és sikerült műsorral kezdődött. Hajnal Mór és Hajnal László Beriot „Serenade“-ját interpretálták sok megértéssel és művészi nívón álló tudással. Egy pillanatra csend: bájos szöke asszony libben

a pódiumra, hogy a visszafajtott csendben parányi ujjai művészi hangokat csaljanak elő a zongorából: Messer Béláné játszott a határozott művészettel Franz Drda „Souvenir“-jét, s a hangok lágy muzsikája szinte megelevenítette a darab szívet: a bánatos szerelmi emlékeztet, egy asszonyra, aki csak álom volt... Hegedűn Hajnal Mór kísérte teljes művészi megértéssel. Garvay egyfelvonásos vígjátéka következett ezután „A nagymama arképe“, amelyben Geiringer Margit, Olasz Gizi, Hollósy Magda és Grünwald Jenő adták tanubizonyosságát rutinos színészi képességüknek. Stílusosan és kedvesen lejtettek: Fon Böske, Hollósy Magda, Löwy Bözsi, Löwinger Rózsi, Fekete Bébi és Wrbytzky Gizi egy balletet. Egyed Zoltán: „Szerződés“ című drámai vázlatában Stauber József né méltó partneréül mutatkozott Somló István mélyen átértett és átgondolt játékaival. Kisebb szerepben Fekete Bébi ügyeskedett. Schmidt Márta és Vámos György jól sikerült modern táncoktatóst mutattak be, méltónak mutatkozva a megérdemelt sok tapsra. Külön meg kell állanunk Gyura Karola táncszámánál. A tánc művészete, a testézés kifejezése, a ritmikus mozdulatok harmonikus gyönyörűsége, a mozdulatokba öntött isteni szavak, színes és megkapó álom — ez volt Gyura Karola tánca. Nem dicsérő szavak kellenek — ezt látni kellett! Az ő érdeme a műsor táncszámának betanítása is. Az estélyt Stauber Józsefné konferálta és Stauber Margit kritikája fejezte be, kiket azonban méltatni szigorú főszerkesztői parancs tiltja. Műsor után a legjobb

hangulatban a késő délelőtti órákig tánc következett.

Jelen voltak asszonyok: Chirilla Jusztinné, Braun Fülöpne, Schuller Jánosné, Otlacan Tivadarné, Ney Aladárné, Somló Jánosné, Steiner Ferencné, Weber Péterné, Grecsner Károlyné, Fekete Lászlóné, Seresné (Csanádpalota), Farkasné (Gyula), Mátrai Gyözőné (Socodor), Gottlieb Ignácné (Zerindul-Mare), Schwartz Zsigmondné (Arad), Koch Mórné (Arad), Spitz Simonné, Löwinger Péterné, Czinczár Mórné, Beck Mórné, Wrbytzky Lipótné, Posoi Jánosné, Fenesan Romuluszné, Mann Gézáné, dr. Grossné (Arad), Olgay Istvánné (Aapatin), dr. Nyisztor Sándorné (Arad), dr. Stauber Andorné (Arad), Weiszné (Simonesti), Cheredrean Péterné, Cotárta mérnökne, Schmidt Elekné, Latesz Kálmánné, Fodor Domokosné (Arad), dr. Goldzieher Mártonné, Erdős Gyuláné (Angyalkut), Boarné, Hajnal Mórné, Stauber Józsefné, Braun Béláné, Dénes Izsóné, Tokdy Lajosné, Fülöp Adolfné (Pancota), Sándor Dezsóné, Lednyok: Sipos Magda (Budapest), Hermann Sárika (Salonta), Stauber Margit (Arad), Hollósy Magda, Messer Piri, Schmidt Márta, Messer Margit, Geiringer Margit (Debrecen), Gilly Hedvig, Löwy Bözsi, Löwinger Rózsi és Irén, Korubszky Mariska, Erdős Irén és Rózsi (Zerindul-Mare), Boar Veturia, Gyura Karola, Sándor Irénke és Erzsike, Fon Bözsi és Klári, Olasz Gizi, Wrbytzky Gizi, Fekete Bébi, Schillinger Magda, Tabajdy Juliska, Koch Rózsi (Arad), Grosz Magda (Arad), Raáb Margit (Csanádpalota), Dénes Klári és Bözsi, Földházy Bella, Ille Livia (Oradea-Mare.)

Darvas Lajos.

Betörték a Greén-kolnába.

(Összerombolt butorzat és pincefelszerelés.)

Vakmerő betörés történt tegnap éjszaka Sirján (Világoson). Klein Manó malomtulajdonos kolnába törték be, amely néha Greén Nándor volt aradi rendőrfőkapitány, Arad város, utolsó kormánybiztosának tulajdona volt. A betörők a kolna teljes butorzatát és a pince felszerelési tárgyait összetörték. A tettesek álkulccsal hatoltak be a kolnába, feltörték a szobák ajtait, az ablakokat bevették és minden takálható tárgyat összetörték. Valószínűnek tartják, hogy a betörés bosszúműve volt, mert a tettesek igen csekély értéket vittek magukkal. Céljuk csak az lehetett, hogy a kolna tulajdonosának kárt okozzanak. A vizsgálat megállapította, hogy 50—60 ezer lei értékű butort tettek tönkre. Az a gyanu, hogy a rombolást Klein Manó elbocsájtott alkalmazottai követték el. A sirjai csendőrség ebben az irányban folytatja a nyomozást, amely előreláthatólag rövid időn belül eredménnyel végződik.

— Cáfolják az orosz-török szövetséget. Konstantinápoly. Az angol kormány cáfolja azt a hírt, hogy orosz-török katonai egyezmény létesült volna, amely szerint az oroszok Besszarabiát, a törökök pedig Macedóniát fogják megtámadni. (Rador.)

Hogy áll a leu?

December 11-én fizettek 100 leiert.

Párisban 8.75 frankot
Zürichben 3.25 frankot.
Budapesten 1550 koronát

Salacz Gyula főispán lakásafférja

(Kilakoltattak egy kilenc tagú családot.)

Budapest. Érdekes lakásaffér történt Salacz Gyula volt radnai főszolgabíró, a magyarországi Arad megye volt főispánja és Bíró Mór budapesti bádogosmester között. Ugy történt az eset, hogy a budapesti lakáshivatal Salacz Gyula volt főispánnak utalta ki azt a lakást, amelyet Erzsébet-körút 12. szám alatt Bíró Mór bádogosmester bérelt klenctagu családjával. A kiutalás miatt egy szabóműhelyt is fel kellett osztani ugyanebben a házban. Aznap este, amikor a kiköltözés és a szabóműhely felosztása megtörtént úgy a bádogos, mint a szabó viszszaköltöztek a lakásba, mert nem akarták az éjszakát az utcán tölteni. Szombaton délelőtt hatalmas tömeg verődött össze az Erzsébet-körúti ház előtt, ahol egy butoros Kocsi állott, amelynek oldalán nagy plakát hirdette:

Most dobnak ki
egy kilenc tagú családot
AZ UTCÁRA

Salacz főispán ur miatt!

A dolog hátterében az van, hogy Salacz főispán reggel bement a házba, látta, hogy elődei visszahurcolták, végrehajtót hozatott és délelőtt tíz órakor másodsor is kilakoltatta Bírókat. A butorokat egymásután hordták le a szitáló, pihéző téli zivatarban. Bírók egy Kertész-utcai pincehelyiségben húzódtak meg. Az éjszakai órákra azonban itt sem maradhattak, mert a pincehelyiség tele volt patkányokkal. A szombatról vasárnapra virradó éjszakát Bírók két leánya, a kik meghültek az éjszakai zivatarban való ácsorgástól, egy budapesti penzióban töltötte. Az öt Bíró-fiu és az öreg családapja különböző rokonoknál szálltak meg. A lakás így végre Salacz volt főispán bérletébe mehett át.

Mulatás után vámbírság.

(Egy aradi földbirtokos kurticsi kalandja.)

A Központi-barban a vasárnapról hétfőre virradó éjjel jobban mondva hajnaltáiban csapongó jókedv, kitünő hangulat uralkodott. Fél hat órakor reggel már csak két társaság ült a teremben, Teddy és Olga is visszavonultak és a fáradt cigányzene mellett egy igazi farsangi bál miliője alakult ki a bar-parketten. Az egyik asztalnál ujságírók szórakoztak, a másik asztalnál az aradi szintársulat néhány tagja Galettaék, Jávorek, Róna direktorék és Kálmán Sári mulattak néhány aradi ugynevezett civil ur társaságában. Ezek között az urak között volt B. S. aradi birtokos és gazdálkodó is, aki nemrég vett Arad közelében egy szőlőgazdaságot. Pezsgő, cocktail és hét óra felé már szófaviz is bőven került az asztalra. Galetta a legszebb magyar nótákat énekelt. B. Tompos Ella táncra perdült egy ujságíróval, és B. S. maga is vidáman és mosolygva gyönyörködött a

cigányokban, akik a parkett közepén törökülésben ülve húzták a legcifrább magyar nótákat.

B. S. azonban a reggel nyolc órai gyorsal Budapestre akarván utazni, fél nyolc órakor felkerekedett a társaságával és az állomásra hajtatott. Galetta Ferenc kísérte ki a társaság nevében; a fűvös téli reggelen barátságos bucsu és B. S. az átmulatott éjszaka után Budapestre utazott. A Kurticsi határállomáson — nem tudni erre a mulatságra való tekintettel-e — szigorúbb határvizsgálat volt, mint máskor és B.

A huszonötgyermekes családanya.

(Öreg asszony nem von asszony. — Érdekes családi dráma.)

Döbbenetes családi dráma részletei kerültek elő azon a bírósági tárgyaláson, melynek Bécs egyik kerületi törvényszéke volt a színhelye. Négy férjestvér és a testvérek két nővérének a férjei ültek a vádlottak padján. Valamennyien meglelt férfiak és tisztas állásokra, vagy hivatalokat töltenek be. Azzal voltak vádolva, hogy Sch. Antal mechanikust és amatőrátléttát vérestra verték.

— Ez valóban megfelel a valószínűségnek, — vallotta az egyik testvér, S. Károly. — De a bíróságnak meg kell a mi lelkiállapotunkat értenie. Édesanyánk, S. Ferenc cégvezető negyvenkilenc éves felesége, viszonyt folytatott ezzel az atléttával. Mi, gyermekek, végtelenül szégyeljük ezt a helyzetet, hiszen anyánknak huszonöt gyermeke volt, ezek közül még ma is él tizenhárom. Nagy rokonságunk van és sokféle ismernek bennünket. Ahova csak mentünk, mindenütt sottogtak a hátunk mögött és kinevettek bennünket. A családi életünk meg volt mérgezve. Mi azt gondoltuk leghelyesebbnek, ha Sch. Antalt rábeszéljük, hogy hagyja abba ezt a csunya viszonyt. Magunkhoz hívtuk őt és jóakaratosan felvilágosítottuk a dolgokról. Ráműtattunk arra, hogy ő harmincéves fiatalember, mit szólnak ismerősei ahhoz, hogy egy negyvenkilenc éves öregasszonynak kurizál. Ő először tagadta a viszonyt, majd később szemtelennül így rivált ránk:

— Semmi közötök hozzá, hogy mit csinálók.

— Ez a szemtelen hang annyira felháborított bennünket, hogy rájavesztettük magunkat és bizony alaposan helybenhagytuk.

A bíróság kihallgatta az apát, S. Ferencet is. Jellemző, hogy S. Ferenc nem hitt abban, hogy a felesége megcsalja.

— Nem igaz az, kérem — mondotta fölényes mosollyal. — Az én Évám hüsiéges és tisztességes asszony. Azután meg, hogy lehet erről az atléttáról feltételezni, hogy az én feleségemnek udvaroljon? Hiszen neki olyan helyre barátinője van, hogy igazán nem szorul rá az én Évámra.

S. Évát is megidézte a bíróság. A 49 éves asszony nyugodtan a

S-t is megmotozták. Nem lehet azt tudni, hogy hogyan kerültek a Harisnyájához, de annyi bizonyos, hogy a harisnyában 10 ezer leit találtak becsavarva. Ugylát-szik maradt még ennyi pénz a szőlőbirtokosnak egy ilyen mulatás után is. Természetes, hogy a tíz darab ezrest a vám elkobozta és B. S. ellen megindította az eljárást. Történetesen csak ez a harisnyába csavart tíz darab ezrese volt és így meg kell említeni, hogy utját egy utastól kölcsönkért pénzen volt kénytelen folytatni.

Bíróság elé állt. Arra a kérdésre, kíván-e vallani, így válaszolt:

— Nem kérem; nincs nekem semmi mondani valóm.

A bíróság ezután meghozta az ítéletet; a testvéreket és a két sógort felmentette a vád alól. Az ítélet kimondotta a megokolásban, hogy az anya becsületéről volt szó a vádlottakat az a cél vezette, hogy a megzavart családi boldogságot ismét helyreállítsák. Jo gos felháborodásukban követkék el tehát azt, amit elkövettek.

Budapesti levél.

Színházi érdekességek.

A Magyar Színházban a Molnár-darab után Földes Imre vígjátéka kerül bemutatásra, melynek különös címe „A lányom hozományja 500 millió”. A próbák már javában folynak. Azt azonban csak nagyon kevesen, a legbeavatottabbak tudják, hogy a Földes-darabban párhuzamosan egy másik, a Magyar Színház házi szerzőihez talán nem méltó tehetségű, de éppoly népszerű drámaíró egyik darabját is próbálják. Ez az író Shakespeare Vilmos, a darab pedig Rómeó és Julia, melynek főszerepeit Darvas Lili és Törzs Jenő fogják játszani.

Fiatal modern költők és írók „Színház” címen irodalmi célokat szolgáló színpadot szerveztek meg, mely vasárnap és ünnepnap délelőttökön az Eskü-téri Helikon helyiségekben fog játszani. A Kis színház csak a legtisztább irodalmi célokat szolgálja és egymásután mutatja be többek között Ba bits Mihály, Füst, Milán, Gellért Oszkár, Kádár Endre, Kosáryné-Réz Lola, Kárpáthy Aurél, Kosztolányi Dezső, Móricz Zsigmond, Rozványi Vilmos, Szabó Lőrinc, Szini Gyula és Tersánszky J. Jenő darabjait. A „Színház” december 15-én délelőtt tartja első előadását és ezen Deák Gyula „Borzsenyi estéje” kerül bemutatásra.

— A lengyel köztársaság új elnöke. Varsó. A nemzetgyűlés tegnap esti ülésén 289 szavazattal Narutowits Gábor volt külügyminisztert választották meg köztársasági elnöknek. (Rador.)

Irodalmi délután.

(A Kölcsey Egyesület szerzői, felolvasó zsúrija.)

A Kölcsey Egyesület vasárnap délutáni irodalmi felolvasása bevezetője volt annak a ciklusnak, a mellyel az Egyesület programjában önhajtotta vette az erdélyi és az aradi írók közelebből való ismeretetését. Nemcsak irodalom, de zeneművészet is szerepelt a vasárnap délutáni műsoron úgy, hogy a megjelent nagyszámú közönség minden egyes szám után melegen tapsolt. Első számképen Szelle Károly dr. a hangversenyeiről kitímően ismert zongoraművész mutatkozott be, ezuttal mint zeneszerző. Szelle doktorról tudják a beavatottak, hogy évek óta foglalkozik zeneszerzéssel és hogy most fog kiadásra kerülni egy erdélyi zeneciklusa, amelyben népfajokra való tekintet nélkül füzi hangjegyekbe a népi lélek sajátosságait. Az előadott négy zeneszám közül főleg a „Falusi koldus” című műve volt az, amely Kissé Bartókra remiszenciázó kakofoniát dacára is, forró elismerést aratott. A következő szám Endre Károlynak, a finomtollu, talentumos temesvári poétának felolvasása volt, aki legújabbán megjelent verseskötetéből olvasott fel néhány csiszoltan ritmikus, kissé arhaiisztikus, de féltetlen izmos tehetségre valló poemát. Endre Károly bemutatkozása abszolút sikerrel járt. Ezután Nagy Dánielnek, a talentumos aradi írónak „Lajosi huszár” című novelláját olvasta fel meleg hangsúlyozással Tökés Anná, a színház tagja. Most megjelent „Fekete máglyák” című kötetéből olvasott fel azután a törekvő, fiatal Retcher-Andor Endre. Ezt a kibontakozó tehetséget Arad publikuma szeretettel és megértéssel figyelte és ennek a szeretetnek és megértésnek minden jelével elhalmozta vasárnap délután is. Andor Endre verseit Szelle Károly dr. zenéje és kísérete mellett énekelte ezután Z. Várady Margit operaénekesnő. Ez a programszám hármassal sikert jelentett, a művésznőnek épenugy, mint a költőnek és a zeneszerzőnek. Az irodalmi délután konferenciát Fekete Tivadar író és hírlapíró mondotta. Tartalmas és ötletes bevezető beszéde, az egyes számok előtti szellemes konferenciái, közvetlen előadása meleg tapsokat eredményezett. Az irodalmi délután a teljes siker jegyében folyt le. (7. l.)

Magyar pénzyomda.

Budapest. Ugy hírlik, hogy a közeljövőben megalakul a magyar pénzyomda részvénytársaság. A magyar állam a svájci Orell Füssli-céggel való megállapodása alapján több százezer svájci frankkal, — együttesen állapítják meg — a megfelelő összegű magyar koronában való alapítókét. Az alapítóké ötvenegyszázaléka a magyar államé, negyven kilenc százalékát pedig a svájci cégé lesz. Magyar részről öt, svájci részről pedig négy tagot delegálnak az igazgatóságba, a társaság igazgatója pedig báró Korányi Frigyes volt pénzügyminiszter lesz. Az új nyomdát Budapestben állítanák fel. A magyar állam a jegyintézet épületének felépítésére a társaságnak 250 ezer svájci frank, illetőleg ennek megfelelő összegű magyar korona hitelt ad. A részvénytársaság tizenöt évre kap kizárólagos jogot a magyar pénzyomda gyártására.

HIREK.

„Szervusz Czukor Jóska!”

(Romániába szökött nemzetközi szélhámos.)

Budapest. Egy magyar szélhámos több, mint egy millió dollárt csalt ki négy feleségétől. A szélhámos férfi, mint kereskedő segéd került ki Erdélyből az Északamerikai Egyesült Államokba. San Franciscóban már, mint jómódu vállalkozó szerepelt. Prerik parcellázásaival és erdőkitermelésekkel milliókat keresett. Amikor Párisban bukkant fel, már a Joan Suciu nevet vette fel és hamis okmányokkal felszerelten, mint orvostanhalgató szolgált a francia hadseregben. A békétárgyalásokon is részt vett, mint a párisi román követség titkára. Diplomáciai szereplése azonban nem sokáig tarthatott, mert az ellene kiadott amerikai körözölevelek miatt szökönie kellett. Hirtelen eltűnt és senkisémet tudta, hogy hová lett. Ezután Bécsben tűnt fel, ahol már a hangzatos gróf Czobor Andor nevet viselte. Egyszer csak az utcán megállítja egy erdélyi fiatalember a következő megszólítással:

— Szervusz Czukor Jóska!

Erre gróf Czobor, alias Czukor Jóska, azaz Joan Suciu sietve elhagyta Bécsét és Budapestre jött, de itt sem volt sokáig maradása és most Románia felé szökött. A nagystílusú szélhámost a fél világ rendőrsége körözi.

— Uj amnesztia lesz Magyarországon. Budapest. Karácsonyra új amnesztia rendeletet készít elő a kormány, amely általánosabb jellegű lesz, mint az eddigiek voltak. — A rendeletnek alapintenciája lesz, hogy a megbocsátás bizonyos korábbi, jelentős politikai bűnökre és főképp olyanokra terjed ki, amelyek büntetése hosszabb szabadságvesztéssel nem járna. Az amnesztia érdemeinek összeírását már bizalmasan megkezdtek.

— Horthy Miklós autóbalesete. Budapest. Horthy Miklóst, Magyarország kormányzóját jelentéktelenebb autóbaleset érte. A kormányzó a fiával gépkocsiján Budáról a várpalotába tartott. A Lajos-utcában az autó nagyot zökkent a rossz kövezeten és ennek következtében az autó tengelye eltört. A balesetnél senki sem sérült meg.

— Sármezey Endre kitüntetése. Budapest. Sármezey Endre nyugalmazott Acsev. igazgató a kormányfőtanácsosi címet kapta.

— Április 1-ig be kell fizetni az adót. A városi adóhivatal vezetősége igen fontos, a közönséget közérlelő érintő határozatot hozott. Elhatározta, hogy 1923. április 1-ig az összes adóhátralékokat beszedi, mert nem akarja, hogy a jövő költségvetési évben adóhátralékok maradjanak. A pénzügyigazgatóság, az összes be nyújtott adóhalasztás iránti kérvényeket visszautasította azzal a megjegyzéssel, hogy az adóhátralékokat 1923. április 1-ig okvetlen fedezni kell.

— Házasság. Schmidt Frigyes gyáros, a prakfalvi vas- és acélgár volt vezérigazgatójának leányát Margitot e hó 18-án vezeti oltárhoz Düsseldorfban (Németország), Hödl Alajos m. kir. honv. főhadnagy. (Minden külön értesítés helyett.)

— Nívós tartalommal jelent meg az „Ifjuság” 5-ik száma.

Lázítással vádolt aradmegyei képviselő.

(Mi történt Gurbán? — Marsieu Jusztin dr. nyilatkozata.)

A bucuresti „Adeverul” érdekes aradi vonatkozású cikket hoz legutóbbi számában, amely szerint Marsieu Jusztin dr. simándi országgyűlési képviselő, Miclosi Emil dr. aradi ügyvéd és Vlad Sándor nyug. ezredes ellen hatósági eljárás megindítását sőt azonnali letartóztatásukat kérték. Ezt a feljelentést azzal indokolták, hogy az elmúlt tavasszal a képviselőválasztások előtt tartott kortes utjok alkalmával az előbb említett lázító beszédeket intéztek a néphez. Az „Adeverul” egy interjút is közöl, amelyet Goldis Lászlóval folytatott az ellene emelt hasonló vádakról. A volt miniszter elmondta, hogy ellene is eljárást akartak indítani lázítás miatt, de nem tették meg. Chisineu (Kisjenőn) tartott programbeszédében tényleg a népnek, hogy ha kell, fejszével és kaszával kezükben őrizték meg a választások tisztaságát, sőt ő maga is fejszét ragad akkor, ha a legközelebbi választásokon a szavazatokat elakarják lopni.

Az Aradi Közlöny munkatársa ma felkereste dr. Marsieu Jusztin országgyűlési képviselőt, akinél a cikk adatai iránt érdeklődött. A képviselő már ismerte a cikket és erről munkatársunknak a következőket mondotta:

— Petőfi-est Pecicán. Vasárnap fényesen sikerült Petőfi-estélyt rendezett a „Pecicai Polgári Kör” saját helyiségében. Több mint ezer ember ünnepelte a legjelkezőbb hangulatban Petőfi születésének századik évfordulóját. Az estélyt dr. Karácsonyi Sándor ügyvéd, a kör elnöke nyitotta meg lelkes szavakkal. Az alkalmi dalárda Kárpáti Károly karnagy vezetésével nagy sikerrel adott elő két számot. Nagy hatással szavaltak Petőfi-költeményeket: Hegyes Juliska, Kurunczi Károly, Kelemen Mariska, Breckska Bözsike, Gaál István, Katona Ágneska, Tóth Bözsike, Nagy István, Jurik Rózsika, Demény József. Bérczy Lajos hatásos ünnepi beszéde, melyet egyszerű, közvetlen szavakkal mondott el, nemcsak veretű magyarsággal, nagy hatással volt a hallgatóságra, melegen tapsolták. Wiesenbacher József nagy szerüen iskolázott tenorjával Petőfi-dalokat énekelt cigányzene kíséret mellett, melyet többször megismételtettek. A körmagyart toborzóval nyolc pár táncolta ügyesen, a közönség osztatlan tetszése mellett. Ifj. Gaál Pál, a kör társelnöke szép szavakkal zárta be az ünnepélyt. Az ünnepély rendezésében a kör vezetőségének, a rendezőségnek, Karácsonyi Iván banktisztviselőnek és Kelemen Mariska okleveles tanítónőnek van nagy része.

— A hadirokkantak és hadiözvegyek vezetőségi ülése. Ma délelőtt a vármegyeházán gyűlést tartott a hadirokkantak, özvegyek és árvák aradi egyesületének vezetősége, amelyen a timisoarai egyesület részéről Murgescu tábornok felesége és az egyesületi titkár volt jelen. Az egyesületre vonatkozó rendelet szerint három alosztályban kell szervezkedni, külön-külön a rokkantak, a hadiözvegyek és hadiárvák, amelyek önállóan intézik ügyeiket az egyesület kebelében. Erről az adminisztrációs beosztásról folytak ma tárgyalások. Rövidesen megalakítják a rendelet szerint előírt alosztályokat. A hadirokkantaknak és a hadiözvegyeknek

— Van tudomásom azokról a vádakról, amelyeket ellenem emeltek. Ennek az előzményei a következőkből állanak: Gurbán történt nemrégiben, hogy valami agrárdelegátusok megválasztására készülődtek. A község emberei másokat akartak delegálni, mint a hivatalos hatóság és mivel a község emberei nem engedtek, a hangulat egyre izóbbá vált úgy, hogy a hatósági emberek kénytelenek voltak a községet elhagyni. Azután két escadron katonát küldtek ki a községbe és 10—15 embert letartóztattak. Bár ez maga sem volt lázadás, legfeljebb ha hatóság elleni erőszaknak lehet minősíteni, az eset okául a nemzeti párt kortesbeszédeit hozzák fel és a nemzeti párt vezetőembereit vádolják. Pedig Vlad Sándor talán sohasem volt Gurbán, Miclosi Emil dr. sem tartott ott beszédet. En járтам ott tavasszal, kortesköruton, de a községbeliek már nem nagyon emlékeznek rám. A gurbai eset teljesen önálló volt és az adott körülményekből támadt, a melyekhez a nemzeti párt kortesbeszédei nem voltak kihatással. A vádat, mondom, ismerem, és azt, hogy mi bujtogattunk volna senki sem fogja tudni bizonyítani.

12 leit, tiszteknek és tisztü özvegyeknek 24 leit kell évi tagsági díjot fizetniük.

— Adófelebbezési tárgyalások. December 12-én, kedden a következő adófelebbezési tárgyalásai kerülnek sorra: Grosz Mór, Grosz Mór és társa, Spitzer Dénes, Általános takaréks. Bittó Péter, Arnstein Náthán, J. Nacht, Salgó Lajos, Plank Pál, Huppert és Goda, dr. Hámory László, Kaip Mátyás, Dingfelder Béla, Fábris János, öz. Marx Jánosné, Schenker és társa, Szondy János, Aradana, Kardos József, Petrovici Vladimir, Gábor Vilma, Kovács István, Krümer Mór, Biró Albert, Drencian György, Scharfstein Jakab és társa.

— Arábia hajfesték kapható Fehér si Comp. nőifodrász üzletében.

— Divatrevü a Fehér Keresztben. Vasárnap délelőtt, valamint a délután folyamán előadással egybekötve divatrevü zajlott le a Fehér Kereszt nagytermében. A divatrevün elegáns modellek, a női toalettnak ezer apró szépsége került bemutatásra. A kiállító cégek között Reiner György elegáns modellekkel. Várady pom pás ruhákkal. Burián és Strasser nagyvárosi nivóju tiizött dolgokkal, Bakács Miksa finom kabátokkal, Beregszász Lajos szücsmeister elsőrangú prémekkel és bundákkal. Bársony Andor értékes és csinos kötött-szövött árukkal. Somló Testvérek előkelő izlésű női toalettdarabokkal szerepeltek, Weisz Róza kalapmodelljei, Vidorné csinos fehérneműi és Kaufmann Iza iparművészeti művei keltettek feltűnést. A Böripari munkások üzeme szép cipőket küldött a kiállításra. Az esti előadáson a színház hölgyei közül B. Tompos Ella, Madarász Margit és Gellért Irén keltettek kellemes feltűnést. Selmeczy Miska mőkázott jóízűen és Galetta Ferenc énekelt nagyon szépen, ugyancsak néhány műdal adott elő Varga Ferenc a temesvári színház jóhangu baritonistája.

— Felkérjük azon t. vidéki előfizetőinket, akik lapelőfizetési hátralékukat még nem egyenlítették ki, avagy előfizetésük lejárt és azt nem újították meg, sziveskedjenek az összeget haladéktalanul az „Aradi Közlöny” kiadóhivatala címére beküldeni, mert ellenkező esetben kénytelenek leszünk lapunk küldését beszüntetni és követelésünket, — mely tetemes költséggel jár — per útján behajtani.

— A francia-sértő német városok. Páris. A paszarni és ingolstadt-i események ügyében a német választójegyzék ma megérkezett. A német kormány jegyzéke szerint egyedül az illetékes városok illetékesek arra, hogy bocsátatkérésüket kifejezzék, ellenben lehetetlennek jelenti ki azt, hogy az illető polgármestert állásából az események miatt a kormány elmozdítsa. A követelt egymillió arany márkát a kormány a szövetségi bizottság rendelkezésére bocsátotta.

— Egy sportegyesület bálja. A napokban tartotta meg az Egyetértés Sport-Egyesület műkedvelői előadással egybekötött bálját. A kitűnő műsoron egyfelvonásos vigjátékok, ének számok és monológok szerepeltek, a melyek mindegyike lelkes tapsokat váltott ki a megjelentekből. Agoston Mariska kellemesen csengő szopránjával, Szöllösi Ilonka, Rond Mancika és Ács Etuska nagy ügyességgel előadott vigjátékokkal arattak megérdemelt tapsokat. Alföldy Mihály szép énekszámával, Brigmann János, Kiss Lajos és Szabó Gábor járultak még hozzá az előadás sikeréhez. A bál a legjobb hangulatban a reggeli óráig tartott.

— Románok bántalmazása Bulgáriában. Bucuresti. A kormány hivatalos értesítést kapott, hogy a bolgár paraszthordák, akik most a helyzet urai, a Bulgáriában élő román alattvalókat súlyosan bántalmazzák. A szófiai román követséghez is sok hasonló panasz érkezett, amelyek arról számolnak be, hogy az utóbbi időkben sok román alattvalónak tarthatatlan a helyzete Bulgáriában. (Rador.)

— Elutazott a német bizottság. Bucuresti. A német gazdasági bizottság, amely hosszabb idő óta Bucurestiben tartózkodik, tegnap este berlini utasításra haza utazott. Ugyanezen utasítás szerint a bizottság január 15-én újból felveszi a munkát. Egyes lapjelenések szerint a bizottság azért utazott vissza, mert a német és román bizottság álláspontja között nézeteltérések merültek fel. Ez a hír azonban nem felel meg a valóságnak, mert a bizottság visszautazásának igazi oka az, hogy ezt a bizottságot annak idején kiküldő Wirth-kormány megbukott és most a bizottságnak ismernie kell a további tanácskozásokhoz az új német kormány intencióit. (Rador.)

— Modern hajmunkák készülnek Fehér si Comp. szalonjában.

— Éjszakai támadás. Véres kimenetelű támadás történt tegnap éjszaka a Str. Dorobantelor (Urbán Iván-utcán). Egy nagyobb társaság sietett a főtér felé, amikor a sötétben négy ember megtámadta őket. A támadóknál kés és egyéb fegyver volt. A társaság tagjai védekezni igyekeztek, azonban a fegyveres emberekkel szemben ez lehetetlen volt. A támadók a társaság egyik tagját súlyosan megsebesítették, azután elmenekültek. A sebesült embert eszméletlen állapotban szállították az éjszaka folyamán a vármegyei kórházba. Az államrendőrség a legerélyesebb nyomozást indította meg.

— Alaptalan hír egy vasúti katasztrófáról. A napokban az a hír terjedt el Aradon, hogy az Arad-Csanádi Egyesült Vasutak magyarországi vonalán Mezöhegyes és Kétegyháza között súlyos vasúti szerencsétlenség történt, melynek 6 halott áldozata volt. Állítólag 2 férfi, három gyermek és egy asszony lelte halálát a katasztrófánál és sok súlyos sebesülés is történt. Az „Aradi Közlöny” munkatársa az Acsev. aradi igazgatóságától ma azt az értesülést kapta, hogy magyarországi távirat hivatalosan megcáfolta a vasúti szerencsétlenség híreit, amelyből semmi sem igaz. A vasúti katasztrófa híre Aradon nagy aggodalmot keltett. A hivatalos cáfolat teljes megnyugtatósul szolgál.

— A szerelmi kaland kellemetlenségei. Kellemetlen kalandban volt része tegnap éjszaka Zsuvanescu Miklós aradi hivatalnoknak. A kórtérben sétálva, két nővel találkozott, a kik ismerősként üdvözölték a hivatalnokot. Zsuvanescu, habár nem emlékezett a két hölgyre, egy éjszakai kellemes kaland reményében a nők mellé csatlakozott. Hármában egy találkahelyre vonultak, bort, pezsgőt hoztak és hajnalig folyt a mulatozás. A fiatal ember hajnaljában elkábult a fogyasztott italtól és amikor felébredt, egyedül találta magát. Távozása előtt rémülten tapasztalta, hogy nemcsak a nők, hanem 2800 lelt tartalmazó tárcája és egyéb értékei is hiányoznak. Feljelentést tett a rendőrségen, ahol a fosztogató hölgyek ellen megindult a nyomozás.

— Kaiser-Borax feltétlenül nélkülözhetetlen minden háztartásban.

— Olcsó iparművészeti cikkek, karácsonyi ajándéktárgyak még kaphatók naponta délelőtt tíz órától kezdve estig a Kulturpalota kistermében.

— Karácsonyi ajándékok, játékaru bőrönd, bördiszmü, női ridikül manicür, fésű, kazetták és gyermek-kocsik nagy választékban Hegedüs Gyula cégnél, Arad, Bul. Reg. Maria 16. (Andrássy-tér).

— Egy nyomorgó család. A Trombita-utca 32. számú házban egy szegény beteg napszámos és családja a lehető legnagyobb nyomorban él. Tálos Mihálynak hívják az embert, már néhány hónapja ágyban fekszik, munkára képtelen. Hídeg szobában, kenyér nélkül vannak. Tálos ezután kéri a jószívű embereket, hogy nyomorán enyhítsenek és adományait juttassák el lakására.

— A Fehér Keresztben tartott divatrevün feltűnést keltett Beregszászy Lajos szücszmester kiállítás, aki szebbnél-szebb saját készítményű sport kabátokkal, szilskin bundákkal, férfi bőrkabátokkal, romános női mellényekkel szerepelt.

— Babaparókat készítünk, parókat kölcsönzünk. Fehér si Comp. hölgyfodrász szalon.

— Tolvaj alkalmazott. Reribescu Vendel ma feljelentést tett a rendőrségen, hogy Kovács Gyula nevű alkalmazottja nagyobb pénzüsszeggel megszökött. A rendőrség megindította a nyomozást.

Borbély-infekció. (Egy aradi iparost meg kellett operálni.)

Az utóbbi időben veszedelmes betegség kezd terjedni Aradon. Lépten-nyomon láthatók az utcákon bekötött arcú emberek, akiknek a szeme elárulja, hogy igen kellemetlen és nagy fájdalmakkal járó betegségnek lettek áldozatai. Ez a betegség a borbély-infekció. Ennek a súlyos fertőző kórnak lett áldozata B. V. Jóné aradi iparos. B. V. ezelőtt tíz nappal a borotválkozástól egy dörzsölést kapott az arcán, amely később gyulladáshoz vezetett. Az orvosi vizsgálat megállapította, hogy a gyulladás a borbély hibájából származott, aki mellőzve a dezinficáló szereket, fertőzött késsel borotválta meg az iparost. A kezelő orvosok mindent elkövettek, hogy a fertőzés ne terjedjen tovább, azonban a betegség annyira elhaltalmasodott, hogy elterjedt B. V. egész arcán és nyakán. Az ismert aradi iparosmestert ágyba döntötte a súlyos betegség, amely olyan súlyossá vált, hogy állandó magas láz gyötörte a beteg embert. Tegnap este három aradi orvos konzíliumot tartott a beteg

ágya felett és B. V. sürgős megoperálását határozta el. Az operációt ma délelőtt hajtották végre a Mann-szanzatórlumban. A beteg állapota javult az operáció után és az orvosok remélik, hogy B. V-t sikerül megmenteni.

Az illetékes hatóságok erélyes intézkedését hívjuk fel az egyes borbélyoknál dívó mizériák ellen. Nem egyedül álló B. V. tragikus esete. Többen vannak Aradon, akik egyes borbélyok könnyelműsége miatt szenvednek ebben a betegségben. Egy aradi órásmester már hónapok óta fertőzött arccal járkal az utcán, ugyancsak panaszkodott nekünk egy aradi magánhivatalnok, aki Infekciót kapott a borotválkozástól. A borbélyok ellen, akik nem használják az előírt dezinficáló szereket, a legszigorúbb eljárást kell megindítani. Maguknak a borbélymestereknek is akcióba kell lépniök, hogy szigorúan megrendszabályozzák azokat, akik a borbélyipar jóhírnevét könnyelműségükkel aláássák.

Irodalom, művészet

• Heti műsor. Kedd: Éjjeli menedékhely. A) bérlet. Szerda: Hollandi menyecske. B) bérlet. Csütörtök: Apák. Premier. C) bérlet. Péntek: 7 órai kezdettel: Remény. Munkás-előadás. Tíz és fél órai kezdettel: Apák. A) bérlet. Szombaton: Nincs előadás. Vasárnap. Délután: Vasgyáros. Este: Nincs előadás.

• Az Éjjeli menedékhely megrázó drámai jelenetei ujulnak fel kedden este az aradi színpadon. Annyi nemes, annyi szép és megrázó tanulság sűrűsödik össze ebben a remekműben, hogy minden újabb előadásán más és más szépségeket fedez fel benne az, aki megfigyelő lélekkel kíséri figyelemmel a történéseket.

• A szezon slágere kerül szírdán sorra. A Hollandi menyecske minden előadását érdeklődés kísérte, mert az operett meséje, bájos zenéje mindig kellemes és élvezetes szórakozást nyújt.

• Apák címe annak a drámai szenzációnak, melyet csütörtök este mutat be a színház drámai együttese. A halál újfajta színpadi megjelenítése adja a különleges érdekességet, melyet nővel az izgatón lebilincselő mese. Szendrey Mihály és Darvas Ernő kezében vannak a főszerepek. A tanár leányát, aki a drámai bonyodalom középpontjában áll, Tökés Anny alakítja. Egy apáca szerepében Tompos Ella lesz érdekes. Az érdeklődést fokozza még az is, hogy a darab fordítója is jelen lesz a bemutatón, valamint az is, hogy a darabot Fekete Tivadar konferálja.

• Munkás-előadás lesz pénteken este 7 órakor. A színház megkezdett kulturmunkájának folytatásában a Remény-t adja elő, ezt az irodalmi értékkel és beccsel bíró alkotást, amelynek tanító ereje és szórakoztató szűszéje van.

Mozi.

• A vampirok rejtélyes története az Urániában hétfőn teljes sikerrel került bemutatásra, s ebben különösen nagy része van Cismastának az ösembernek s Jacknak a csodamajomnak. Sanzone a féltelmes tigrisölő rettenetes harcba keverednek a vampirokkal, a kiknek főnöke elesik s akkor a legnagyobb meglepetésre, benne Miss Ethel egyik udvarlójára ismernek. A vezér eleste véget vett a karmos banditák garázdálkodásának, s a tigrisölő is boldog családi életet kezd. A páratlanul érdekes bűnügyi drámát kedden és szerdán vetíti még az Uránia.

• Hétágu zászló utáni rettentő kalandokkal terhes küzdelem elé venedik meg a „Hetek titka” kalandortörténet első részében, amely a Titokzatos terv címet viseli, s amely fejezet a vasárnapi és hétfői nagy-nagy diadalok után már csak kedden látható az Apollóban. A mértéktelen kincs utáni hájsza rettentő küzdelmeket eredményez Dick és Scarface a bandita között. Ezer veszedelemben kerülnek, amelyekből végül drónélkül táviróhívásra repülőgéppel szabadítja meg őket. A technika legnagyobb csodái párosulnak ebben a fejezetben a legizgalmasabb jelenetekkel; a Hetek titka I., azaz a Titokzatos terv még csak kedden kerül színre az Apollóban.

Sport.

A gól- király hanyatlott.

(Érdekes mérkőzés Budapesten.)

Budapest. A Vasasok csapata és a professzionistákból alakult Vándor csapat tegnap jótékonycélú futballmérkőzést tartottak. A mérkőzés szenzációja Schaffer játéka volt, aki a gólkirály nevet kapta müncheni és prágai szereplései után. Schaffer mai játéka azonban csalódást keltett, mert bár technikájának kiforrottsága legelső klasszisu, nehéz testsúlya mégis megakadályozza az igazi középosztár agilitásának kifejtésében. Az eredmény 2:2 volt, tehát a mérkőzés eldöntetlenül végződött. Az első félidőben Takács egyenlített ki. A második félidőben a Vándorok hávédé, Feldmann ön gólt vétett. A Vándorok erre erős támadásba fogtak és ennek során Schaffer csillogtatta nagyszerű technikáját. A huszonkettedik percben Schwarz lötte a kiegyenlítő gólt. A Vándorok csapatából különösen kitűntek: Obitz, Bobor, Eis és Szedlacek. A Vasasoknál a védelemben produkált Zatykó elsőrangú.

— Megnyílt a jégpálya. A Baross-parki jégpályát ma délután nyitották meg. Jövedvő korcsolyázók rája lepte el a tükörsimán jégpályát. Egész délután és este vígan korcsolyáztak. Az idei tél, ugyilátszik, kedvez Arad sportoló közönségének.

• Fekete Mária címen megjelent Reicher-Andor Endre, a Kölcsey-Egyesület titkárnak verses kötete. Kapható minden könyvkereskedésben és az újságárús bódékban. Ára 10 lei.

• Haladás-előadás. Meleg ünnepélyességgel zajlott le a Haladás szombati estélye. A műsorszámok tarka változata csupa meglepetésekkel szolgált a szépszámu közönségnek. Úgyes és hatásos volt egy négykezes zongoranyitány, amelyet hibátlan összejáttékkal Szűts László és Boer Kálmán adtak elő. Öszinte nagy hatást váltott ki egy Copeé költemény, amelyet megrázóan drámai erővel Jávor Alfréd, a szintársulat művésze recitált. A heti jelentés meghallgatása után a műsori Neszi Irén gyönyörű éneke fejezte be. Az ügyesen megválasztott meiódiák Timkó Margit precíz zongorakisérével teljes hatást váltottak ki. Ezután átvonult a közönség nagyrésze a kisteremben kiállított karácsonyi ajándéktárgyak és iparművészeti cikkek megtekintésére és megvásárlására. A ma este és a jövő hét napjain a vásárból befolyó összeget a szegények karácsonyijának ellátására fordítja a vezetőség.

• Steinitzer és Török fényképészeti szalonja Bul. Reg. Maria No. 16., a Pannonia szállodával szemben, nyitva van reggel 9 órától (a déli órák alatt is) este fél 7 óráig.

• Filharmonikus hangverseny Unger Ernő zongoraművész közreműködésével, Unger Mór tanár vezénylete mellett december 20-án a Kulturpalotában. Jegyek Scherhag H. és fia cégnél.

